

Bolalarga o‘yin orqali qo‘l yozuviga o‘rgatish mazmuni

JDPU maktabgacha va boshlang‘ich yo‘nalishlarda masofaviy ta‘lim kafedrası
o‘qituvchisi **Eshbekova G**
maktabgacha ta‘lim yo‘nalishi talabasi
4-bosqich talabasi **Jalolova M**

Annotatsiya: Maktabgacha yoshdagi bolalarga o‘yin orqali yozishga o‘rgatish usullari haqida ma‘lumotlar berilgan. Maktabgacha yoshdagi bolalarni yozishga o‘rgatish bo‘yichaota-onalarga ko‘rsatmalar va tavsiyalar haqida yoritilgan.

Annotation: Information on ways to teach preschool children to write through games is provided. Instructions and recommendations for parents on teaching preschool children to write are covered.

Аннотация: Приведена информация о способах обучения дошкольников письму посредством игр. Изложены инструкции и рекомендации для родителей по обучению детей дошкольного возраста письму.

Kalit so‘zlar: yozish ko‘nikmasi, bolalar, usullar, mashqlar, yozish mashqlari, maktabgacha yosh, ta‘lim, yozish vazifalari, qo‘l mushaklarini rivojlantirish, o‘yin.

Ключевые слова: навыки письма, дети, методика, упражнения, упражнения по письму, дошкольный возраст, обучение, письменные задания, развитие мышц рук, игра.

Key words: writing skills, children, methods, exercises, writing exercises, preschool age, education, writing tasks, hand muscle development, game.

Kirish Bugungi kunda maktabgacha ta‘limning taraqqiy etishida prezidentimiz Sh.M. Mirziyoyev faol tashabbusi bilan amalga oshirilayotgan ishlar, qabul qilinayotgan farmon va qarorlar muhim ahamiyat kasb etmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2017-2021-yillarda maktabgacha ta‘lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori maktabgacha ta‘lim tizimini yanada takomillashtirish, moddiy-texnika bazasini mustahkamlash, maktabgacha ta‘lim tashkilotlari tarmog‘ini kengaytirish, malakali pedagog kadrlar bilan ta‘minlash, bolalarni maktab ta‘limiga tayyorlash darajasini tubdan yaxshilash, ta‘lim-tarbiya

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 11. November 2024

jarayoniga zamonaviy ta'lim dasturlari va texnologiyalarini tatbiq etish, bolalarni har tomonlama: intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratish maqsadida qabul qilindi.

Bolalarni maktabga tayyorlashda ularni yozuv haqidagi tasavvur va ko'nikmalarini shakllantirish dolzarb hisoblanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablarining “Nutq muloqot o'qish va yozish malakalarini shakllantirish” sohasida bolalarning yozuv ko'nikmalarini egallashda tarbiyachining ziyrakligi zukkoligi bilan tashkil qilingan o'yinlar ahamiyatli bo'lib bunda bolaning qiziqishi ustuvor sanaladi. Albatta har bir tashkil etilgan o'yin mazmuni aniq maqsadga yo'naltirilgan bo'lishi lozim. Ilk qadam davlat o'quv dasturi maqsad vazifalaridan kelib chiqqan holda "O'yin orqali ta'lim olish qo'llanmasi" nashr etildi. Davlat talabidan kelib chiqqan holda bolalarni rivojlanish xaritalarida “Nutq, muloqot, o'qish va yozish malakalari” ning kichik sohasida qo'l barmoqlari mayda matorikasi talablari keltirilgan bo'lib unga ko'ra bolalar 6-7 yoshda quyidagi talablarini bajara olishlari lozim;

-to'g'ri chiziqlar, so'zlarni bosma harflar bilan va qisqa jummalarni yozadi;

-nuqta-chizikli rasmlarni qo'lini uzmasdan birlashtiradi;

-daftar chiziqlarini aniqlay oladi;

-matoga naqshlar tikadi;

Ilk qadam davlat o'quv dasturida ham bu maqsadga alohida urg'u berilgan.

Adabiyotlar tahlili Ilk marta bolalarga yozishni o'rgatish ma'suliyatli vazifa hisoblanadi. Harf yozishni boshlashdan oldin, bola alifboni o'zlashtirishi va ma'lum bir belgi qanday ko'rinishini tushunishi kerak. Farzandingizning diqqatini chiziqlar chegaralariga qarating, unga harflar bu chegaralardan tashqariga chiqmasligi uchun yozilishi kerakligini tushuntirish lozim. U bilan o'yin shaklida qo'l yozuvi darslarini o'tkazi harflarni turli xil narsalar bilan taqqoslash kerak. Misol uchun, biz "O" ni shishiriladigan halqaga, "C" ni bir oyga va "U" ni slingshot bilan solishtirishimiz mumkin. Bu bizning mashg'ulotlarimizni yanada qiziqarli va hayajonli qiladi va nomlar va tashqi ko'rinishni eslab qolish osonroq bo'ladi. Farzandingiz bosma harflarni yaxshi o'zlashtirgandan keyingina katta harflarni yozishni o'rganishni boshlang. Birinchidan, yangi belgini qanday qilib to'g'ri yozishni bir necha marta ko'rsating. Harakatlaringizni sharhlang, bizga qanday qilib va qayerda chiziqlar chizilganingizni, xat qanday elementlardan iboratligini ayting. Keyin ushbu xatni birgalikda yozing, maktabgacha tarbiyachiga yozish bilan bog'liq birinchi tajribalarida yordam bering.

Yaxshiroq tushunish uchun barmoqlaringiz bilan havoda buni qanday qilishni ko'rsatishingiz mumkin va keyin bolangizdan keyin takrorlashni so'rang. U muvaffaqiyatga erishgandan so'ng, siz unga mustaqil ravishda yozish uchun vaqt berishingiz mumkin. Bolalar bilan muloqot qilish, uning fantaziyasi va tasavvurini rivojlantirish, nozik vosita mahoratini va harakatlarni muvofiqlashtirishni o'rgatish, uning har bir yutug'ini maqtash muhim hisoblanadi.

O'yin orqali o'rganish

O'yin o'qishni o'rganish, ehtimol, bolalar uchun eng yoqimli va eng qulay usuldir. Ismning o'zi o'zi uchun gapiradi - bola o'zi yoqtirgan narsani qilish bilan birga bilimlarni faol o'rganadi.

Misol uchun, ushbu oddiy o'yinni olaylik. Mana bolaning oldida xat - uni chizish, qog'ozdan yasash, matodan tikish, hatto plastilindan qoliplash mumkin (yana bir ortiqcha - nozik vosita mahoratini rivojlantirish), Maqsad bitta u ham bo'lsa yozishga qiziqtirish.

Yana bir o'yin maqsadi uchun harflar labirintini yasashingiz mumkin. Kartonni olib va bir xil rang va o'lchamdagi bosma harflar yozing. Unlilar qizil, undoshlar ko'k bo'lsin. Bu bolangizning eslab qolishini osonlashtiradi. Har bir harf orqasiga ip bir teshik oching va bu teshikdan turli masofalarda ipni torting. Ipni atrofiga o'ralgan harflar bilan yoyib so'ng bolaga ushbu ipning boshini topib, har bir duch kelgan harfni nomlab, u bo'ylab oldinga siljishiga ruxsat bering.

Qiziqarli o'yinlardan biri yo'qolgan va uyiga yo'l topa olmagan "yo'qolgan harflarni qidirish" o'yinini o'ynatish mumkin. Ularga qanday yordam berish kerak? To'g'ri nom bering. "A" harfi o'qiladi va "uyga boring" va hokazo. Farzandingizni ushbu oddiy o'yinga jalb qilib - televizor dasturlarida, rasmlı kitoblarda, ko'chada do'kon belgilarida va hokazolarda to'g'ri harflarni qidirib o'yinni yanada quziqarli qilish mumkin. Har qanday mahsg'ulot o'yinga aylanishi mumkin ... Ya'ni, bola faqat o'ynashga ko'nikadi va haqiqiy jiddiy darslar boshlanganda, u ularni noto'g'ri qabul qiladi. Shuning uchun, siz darhol birinchi o'ringa qo'yishingiz kerak, chunki sizning maqsadingiz nafaqat o'yinni tashkil etish, balki o'qishni, diqqatni jamlash qobiliyatini va tirishqoqlikni o'rgatishdir. Maktabgacha yoshdagi bolalarda yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlarni qo'llash lozim. Bugungi rivojlangan texnika asrida bolalarni oddiy narsalarga jalb qilish mushkul, yozuv o'rgatish bo'yicha innovatsion yondashuvlar rivojlanishining istiqbollari va yangi texnologiyalar yordamida o'quv jarayonini yanada samarali tashkil etish dolzarb hisoblanadi. Bolaga

yoʻzishni oʻrgatishda oʻyinlar juda samarali vosita boʻlishi mumkin. Yoʻzuvni oʻrgatish jarayonini qiziqarli va interfaol qilish uchun quyidagi oʻyinlardan foydalanish muhim:

1. Harflarni yoʻzish oʻyini (Harf Qidirish)

Bu oʻyinda bola turli joylardan harflarni qidirib topishi kerak. Misol uchun, u katta kartochkalarda yoki qogʻozda yozilgan harflarni tanlab, ularni toʻgʻri tartibda yoʻzishi kerak. Bu oʻyinni kompyuter yoki planshet yordamida ham bajarish mumkin, bunda bola ekran orqali harflarni yoʻzadi yoki tanlaydi.

2. Harf shablonlari bilan yoʻzish

Bolalar uchun maxsus shablonlar (koʻpincha punktir chiziqlari) mavjud. Bola shablon boʻyicha harflarni yoʻzib, ularni toʻldirishi kerak. Bu oʻyin bolaga harflarni aniq va toʻgʻri yoʻzishni oʻrgatishga yordam beradi.

3. Yoʻzuvning “Koʻchirish” oʻyini

Bola ekranda yoki qogʻozda yozilgan harflarni yoki soʻzlarni koʻchirish orqali yoʻzuvni oʻrganadi. Bu oʻyinda, avvaliga bolaga oddiy harflar va soʻzlarni koʻrsating, keyin ularni aniq va toʻgʻri nusxalashni oʻrgating.

4. Harflarni topish oʻyini. Bola turli-tuman kartochkalar yoki rasmlil oʻyinlar yordamida harflarni topishi kerak. Masalan, bola "A" harfini yoki boshqa bir harfni rasmda yoki oʻyin dasturida topishi kerak. Bu oʻyin bola uchun oʻqish va yoʻzishga qiziqish uygʻotadi.

5. Soʻzlarni yoʻzish oʻyini. Bola soʻzlarni toʻgʻri yoʻzish uchun turli oʻyinlarni oʻynashi mumkin. Masalan: Soʻzlarni yigʻish: Bola harflarni oʻynab, soʻzlarni yaratishi kerak. Bu soʻzlar oʻz-oʻzidan yigʻilishi yoki karta oʻyinida toʻgʻri tartibda joylashtirilishi kerak.

Xulosa Maktabgacha yoshdagi bolalarga yoʻzishni oʻrgatishda turli xil multimedia vositalari yordam beradi. Suratlar, videolar va animatsiyalar orqali bolalar oʻz fikrlarini ifodalashda yoʻzuvni rivojlantirishlari mumkin. Olaga yoʻzishni oʻrgatishda oʻyinlar qiziqarli va samarali usul boʻlib, bolalar uchun oʻrganish jarayonini osonlashtiradi. Yoʻzuvni oʻrgatishda interfaol oʻyinlar bolalarning motivatsiyasini oshiradi va ular uchun yoʻzish jarayonini qiziqarli va zavqli qiladi. Oʻyinlar bolalarning qoʻl motorikasini rivojlantirish, harflarni tanish va toʻgʻri yoʻzishni oʻrganishiga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Takomillashtirilgan ‘IIK QADAM’ davlat o‘quv dasturi. Grosheva I.V., Mirziyoyeva Sh.Sh., Yevstafyeva L.G., Maxmudova D.T., Nabixanova Sh.B., Pak S.V., Nazarova V.A., Isxakova M.R., Abdunazarova N.F

2. Azimov Y., Qo‘ldoshev R. Husnixatga o‘rgatishning amaliy asoslari. – GlobeEdit, 2020.

3. Rustambek Q. O. L. Birinchi sinf chapaqay o‘quvchilarining maktabga moslashishi, maktabga moslashishi davridagi pedagogik yordamning mazmuni //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz). – 2020. – Т. 1. – №. 1.

4. Rustambek Q. O. L. Birinchi sinf chapaqay o‘quvchilarining maktabga moslashishi, maktabga moslashishi davridagi pedagogik yordamning mazmuni //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz). – 2020. – Т. 1. – №. 1.

Research Science and
Innovation House